

УДК 397:391.91

КРОТЕВИЧ О.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ
ОСОБЛИВОСТЕЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВА
ТАТУЮВАННЯ В ПЕРВІСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Мета. Виявлення чинників та особливостей розвитку, трансформації мистецтва татуювання, які впливають на формування суб'єктивної і громадської думки та естетичний розвиток різних соціальних груп в первісному суспільстві на протязі виникнення та розвитку тату.

Методика. В наукових дослідженнях використані методи порівняльного, типологічного, системного аналізу, метод класифікації. В процесі написання статті використані комп'ютерної програми Adobe Photoshop, CorelDRAW, Microsoft Excel.

Результати. В ході дослідження визначено хронологію розвитку татуювання, як соціального явища розроблені схеми та визначені способи виконання та функції притаманні стародавньому світу у виконанні первісних тату.

Наукова новизна. Визначені та систематизовані соціальні та естетичні функції татуювання в первісному суспільстві. Визначена соціальна значимість татуювань в формуванні первісного суспільства та його значення в сучасній культурології.

Практична значимість. представлених результатів дослідження полягає у можливості їх використання при вивченні соціальних та естетичних функцій первісного мистецтва, а також в проведенні культурологічних досліджень.

Ключові слова: тату, ідентифікація, функції тату, соціальна значимість, культурологічна складова, естетична складова.

Вступ. Сьогодні про необхідність дослідження морфології і ознак татуювання, як одного з напрямків сучасної мистецької практики говориться дуже багато. Враховуються різні параметри: прагматичні, техніко-технологічні, функціональні, емоційні, соціальні, образно-стилістичні та естетичні. У представників сучасного суспільства також існує тенденція татуювання, тим самим вони підкреслюють свій стиль, свій імідж, позначаючи своє внутрішнє «я». Тату стає невід'ємним атрибутом зовнішнього вигляду сучасної людини. У свою чергу, вона висуває свої вимоги до татуювання не тільки в соціальному але і в художньо-естетичному контексті, дає можливість вибору, і цим критичним підходом формує як власну, так і громадську думку. Систематизування функцій та принципів татуювання на основі вивчення історичних моментів його виникнення, дуже важливе для повного розуміння мистецтва татуювання в сучасності.

Постановка завдання. Завданням дослідження є виявлення культурологічних чинників та особливостей розвитку і трансформації мистецтва татуювання, які впливають на формування суб'єктивної та громадської думки, на естетичний розвиток різних соціальних груп в первісному суспільстві на протязі виникнення та розвитку тату. При цьому, вирішення цього завдання потребує визначити сутність історичних перетворень мистецтва татуювання з моменту його зародження, з'ясувати залежність образно-стилістичних і техніко-технологічних тенденцій татуювання від історико-культурних, соціальних, психологічних, етнічних аспектів.

Результати дослідження. Дослідження в галузі історії татуювання велися різними вченими та дослідниками в різний час сприйняття тату і в різних формах суспільства. Звичай татуювати тіло був поширений у бритів, даків, галів, германців, пиктів, сарматів і скіфів. Назва деяких етнічних груп, наприклад пиктів, походить від прикраси тіла (pic-ti - малювати).

При розгляді історичних моментів виникнення мистецтва татуювання у різних древніх народів ми бачимо, що в часи первіснообщинного ладу татуювання мало найбільш релігійний і містичний характер. «У похованнях епохи палеоліту знаходили мінеральні барвники та різці, які могли використовуватися для виконання як косметичних дій, так і печерних малюнків. Деякі знахідки скелетів періоду раннього палеоліту (близько 40-14 тисяч років до н.е.), наприклад в Кро-Маньоні на південному заході Франції, дають підстави припускати, що померлих або посипали червоним барвником, або розмальовували їм.» [1]

Мюллер Софус, археолог з Данії в 1897 році, затверджував, що на території Північної Європи в бронзовому столітті тату на рівні з наскальним живописом вже існувало. Так серед розкопок були знайдені тонкі бронзові голки для нанесення тату. Ще в палеоліті, за часів, коли широко використовувалася червона охра, нанесення малюнка проколюванням було першою технікою тату. Первісний художник побачив в цьому спосіб зробити магічне і релігійне розфарбовування тіла більш постійним. Є така версія, що пошкодження шкіри і потворні шрами первісних людей стали першопричиною виникнення мистецтва тату. Рани на тілі воїнів гоїлися, при загоєнні іноді нагадували якийсь візерунок. У стародавніх воїнів вважалося, що чим більше таких відмітин, тим відважніший і досвідченіший чоловік. Надалі, щоб підсилити ефект, в свіжу рану втирали барвник (охру або сажу). Пізніше, воїни спеціально себе травмували, шрамували або наколювали для досягнення ефекту тату. Інша версія говорить про те, що татуювання з'явилися, коли поранений воїн на полюванні або в бою від втоми засипав біля багаття, а на ранок коли вогонь вже давно охолонув, сажа або деревне вугілля потрапляли в рану і після загоєння виходив синювато-чорний шрам, можливо перший прототип тату.

В процесі еволюції племена збільшувалися і об'єднувалися в громади. Найбільш майстерних мисливців і воїнів нагороджували почесними мітками. Кожен член громади, згідно з соціальним статусом, відрізнявся певними візерунками - знаками. Татуювання і малюнки були своєрідним показником, ким людина була і яке в неї було життя.

Також тату наносилося для відмінності членів племені від чужих, для ідентифікації ієрархії всередині громади і для визначення заслуг перед своїм родом. Тату наділялися магічною силою і захистом: дорослих захищали на полюванні і на війні, дітей оберігали від гніву батьків, людей похилого віку захищали від хвороб. Можна сказати, що функція визначення статусу, магічна та релігійна функції, були основними у виникненні і розвитку тату в період первіснообщинного ладу. Естетична функція також була притаманна татуюванню, хоча і не в тій мірі як перші дві: так, щоб вплинути на прихильність чоловіка і залучити його увагу, жінки прикрашали себе татуюваннями, малюнками, прикрасами практично на всіх частинах тіла. Чоловіки не відставали в цих починаннях від прекрасної статі.

Про художників тату стародавнього світу відомо, що: майстри татуювання в стародавньому світі були в верхніх рядах суспільної ієрархії. Оскільки татуювання вважалося в першу чергу обрядом, художники походили з кланів жерців. Вони були заможні, тому що за свою роботу отримували гідну плату: данину, продукти або інші привілеї. Художники тату були грамотні як на свій час і відносилися до стародавньої еліти.

Способи нанесення малюнків тату в стародавньому світі були достатньо примітивними. Основних способів відомо три: голкопроколювання, видряпування і порізи – шрамування. Четвертий спосіб, протяжка пофарбованої нитки або тонкого сухожилля під

шкірою, не знайшов впродовж століть належного розвитку, так як малюнки виходили незграбні і дуже примітивні. (Рис.1)

Рис. 1. Способи нанесення тату в стародавньому світі, (класифікація по народностям, видам орнаменту, кольору та композиції малюнків)

Термін «тату» приніс в Європу Джеймс Кук в 1773, до цього в різних країнах тату називали по різному і відносили найчастіше до діяльності шаманів, чаклунів, жерців та до представників потойбічного світу. (Рис.2.)

Рис 2. Малюнок тату Тілезіуса(1803-1806 гг) видатного художника і дослідника Джеймса Кука

На території нинішнього Іраку, арабські вчені-історики та археологи достовірно визначили, що в ті часи у жінок - шумерок на тілах були якісь зображення, відомі як «вічні картини». Ці своєрідні татування датуються V століттям до н.е. В епоху Аккадського

царства (III тисячоліття до н.е.) татуювання серед жінок отримало найбільшого поширення. У Стародавній Месопотамії малюнки на тілі складалися з простих візерунків, орнаментів які нагадували зірки, місяць, сонце. Технологія «вічних картинок» була оригінальна в своїй простоті нанесення, так і жорстока в своєму застосуванні протягом багатьох століть і тисячоліть: «... розігріту на пару або на сонці ділянку тіла тривалий час розтирали рукою. Коли шкіра починала «горіти», це місце покривали хною, золою, розведеною камеддю або натуральними барвниками з соку деяких дерев. Потім гострим предметом - обточеним каменем або сколом – видряпували крізь густу кашку знак - візерунок. Витримавши деякий час, залишок фарби обережно змивали охолодженою кип'яченою водою, в яку підмішувалися антисептичні настойки ... » [1] (Рис. 3)

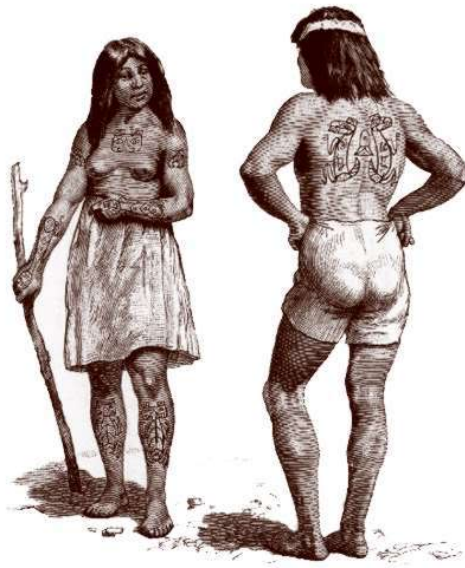

Рис.3. «Вічні картинки» (III тис. до н.е.) що були поширені у жінок Месопотамії

Функціональне значення татуювання було різним для жінок і чоловіків: «... Слабка стать, прикрашаючи себе, сподівалася таким чином захиститися від «пристріту». Чоловіки, як їм і належить, розглядали татуювання як атрибут фізичної досконалості, мужності, стійкості і спритності. Саме тому «вічні картинки» покривали праву руку воїна і добувача - руку, яка метала спис або пускала стрілу, вражаючи противника або дику тварину ... У моді були зображення язичних богів в образі звірів, рослинні орнаменти, не втратили цінність світила неба ...» [1]

Арабський халіфат періоду VII-VIII століть став важливим відрізком в історії татуювання. Так у мистецтво тату, його розвиток, великим внеском став період поширення релігії ісламу і як підсумок створення Арабського халіфату. Місто - гігант на той час, Багдад, був столицею, політичним і культурним центром Арабського халіфату. Прихильність до ісламу підштовхнула до того, що на різних ділянках тіла майстри татуювання наносили витяги з Корану, молитви. Поширені були власні імена і заклинання. Традиційно, найбільш популярним татуювання було серед жіночого населення Багдада. Руки дівчат прикрашали красиві татуювання: на правій руці були різнопланові візерунки а на лівій наносили тату з іменами батька, що було ідентифікацією або своєрідним паспортом особи. Вважалося, що жіноче тіло без татуювання позбавлене ніжності і теплоти. Перед весіллям нареченій робили

тату, бо вважалося, що чим більше татуювань тим краща буде перша ніч, і наречений платив батькам майбутньої дружини багато грошей і подарунків за нанесення наколок на її тіло.

Іслам забороняв в своєму вченні зображення тварин і людей, але свідоцтва і розкопки доводять, що араби любили зображувати дивовижних звірів. Майстри тату в ті непрості часи задовольняли практично всі смаки і запити різноманітного населення. Художня фантазія древніх художників розвивалась в шедеврах на естетичні, релігійні, містичні мотиви, відображаючи на той момент соціальні та інші інтереси і уявлення громадян. Татуювання в древньому Багдаді замінило, існуючу до цього, традицію випалювати розпеченим залізом на тілах новонароджених або грудних дітей племінні та сімейні знаки. Татуювали від 1 до 4 точок, які наносилися на обличчі в суворо визначених місцях. Сакральне переконання в тому, що татуювання принесе дитині захист, було таке велике, що традиції татуювання zostались непорушними в деяких племенах і народностях до сих пір.

Стародавній Єгипет і його великі майстри залишили не аби який слід в мистецтві татуювання. Так під час розкопок пірамід вчені знаходили наскальні малюнки, барельєфи і зображення людей з намальованими орнаментами на тілах. Причому це були не просто відомості про те, що в древньому Єгипті робили натільні малюнки. Археологічні розкопки представили мумії, тіла яких були татуювані. У Стародавньому Єгипті татуювання наносили тільки багатим і знатним людям. До них належали фараони, жерці, архітектори і майстри нанесення татуювання. Перші згадки про татуювання в Стародавньому Єгипті ми можемо виявити за часів правління цариці Клеопатри. І в цей період в становленні мистецтва татуювання найбільш прогресує розвиток естетичної функції тату. Так за допомогою бамбукових паличок і натуральних барвників єгипетська жінка підкреслювала красивий вигин брів і підводила губи. А загострені палички залишаючи ефект подряпин із впровадженням барвника, робили на деякий час малюнок стійким. На муміях правителів на обличчях, особливо губах простежується чіткий контур. Значить час від часу фараони, жерці, щоб збільшити термін своєї молодості вдавалися до нанесення малюнку на губи за допомогою загострених паличок і фарби. Від постійного використання контур підтримувався на належному естетичному рівні. Багато жіночих мумій виявлено з татуюваннями в області брів. Малюнки на стінах, де жінки завжди зображені з макіяжем, з чітко підведеними губами дають підставу припускати, що техніку татуювання активно використовували всі єгиптянки. Татуювання наносилися не лише багатим і знатним жінкам, тату були відмітним атрибутом професій танцівниць і жінок для сексуальних утіх вельмож.

Досить таки цікава знахідка археологів це гробниця з мумією жриці Амунет (Амеут) - наложниці фараона Ментухотепа II, жриці богині любові, жіночності, материнства і краси - Хатхор (періоду близько 2000 року до н.е.). Татуювання на тілі мумії Амунет представляли собою набір геометричних орнаментів з точок і рисок, на руках і стегнах зображені паралельні лінії, нижче пупка знаходиться малюнок з концентричних кіл, символ родючості і захисту. Схожі малюнки були виявлені і на саркофагах деяких фараонів. Оскільки татуювання було в ті часи показником соціальної приналежності, можна також сказати, що воно могло бути свого роду посвідченням, в підтвердженні статусу власника і після смерті. Також татуювання було позначенням статусу раба або визначенням професії. Рабам наносилися татуювання з вказівкою ім'я господаря а повії наносили собі тату для захисту від насильницьких дій чоловіків і захисту від венеричних захворювань.

В Стародавньому Єгипті релігійна функція татуювання переважала над усіма іншими функціями. Належність до богів, приналежність до вищих сил були прагненням до пізнання людської суті. Також були знайдені бронзові вироби для нанесення татуювань датовані 1450 роком до н.е. та малюнки на стінах гробниць Сеті датовані 1330р. до н.е. ізображенням татуювань на руках та ногах чоловіків. (Рис. 4)

Рис.4. Лівійські фігури з гробниці Сеті (1330 р. До н.е. е.). Видно татуювання на руках і ногах.
(Знак А - символ богині Нейт)

Великі археологічні знахідки татуювань має так звана пазирикська культура - археологічна культура (VI-III ст. До н. Е.), що є величезним джерелом досліджень походження татуювання. В курганах, знайшли двох небіжчиків: чоловіка і жінку. Вони перебували в одній долбленій колоді - труні. Трупі були муміфіковані і татуювані в скіфо-сибірському звіриному стилі.

Але найвідоміша знахідка, періоду пазирикської культури, на якій чітко видно татуювання, це «принцеса Укока», датується V ст. до н. е. (Рис.5).

Рис. 5. Татуювання принцеси Укока. Пазирикський курган. Сибір

Принцеса Укока - Алтайська принцеса - Очи-бала - Ак-Кадин (Біла Пані) так прозвали мумію місцеві жінки, присутні при розкопках на могильнику Ак-Алаха в 1993 році. За віруваннями, принцеса була берегинею спокою і стояла на сторожі воріт підземного світу.

« Зовнішній вигляд мумії свідчив про своєрідну моду тих часів: на поголеній наголо голові надіта перука з кінського волоса, руки і плечі покриті численними татуюваннями. Зокрема, на лівому плечі був зображений фантастичний олень з дзьобом грифона і рогами козерога - сакральний алтайський символ., що не допускає проникнення зла з нижчих світів. » [2]

Зображення на тілах пазирикців риб, тварин, реальних та вигаданих - це образна мова Пазирикської культури, мова предків. Малюнки та тілах були "переоформленням" людської подоби в образотворчий символ племінної мудрості. Зображення з одягу, головних уборів, посуду і зброї перегукувалися з тими, що були нанесені на тіла. Це були знаки однієї мови. Дуже цікава техніка тату у пазирикських майстрів тату. З метою зробити малюнок на тілі більш виразним і яскравим, окремі темні місця татуювали за допомогою пучка голок, пов'язаних разом, що полегшувало і прискорювало роботу татуювальника та в одночас робило татуювання більш художнім і мальовничим. До речі, сучасні майстри тату теж використовують цей спосіб в так званому стилі «реалізм». За ступенем збереження, художньої цінності та віку, Пазирикські татуювання, є справжнім витвором мистецтва (Рис.6).

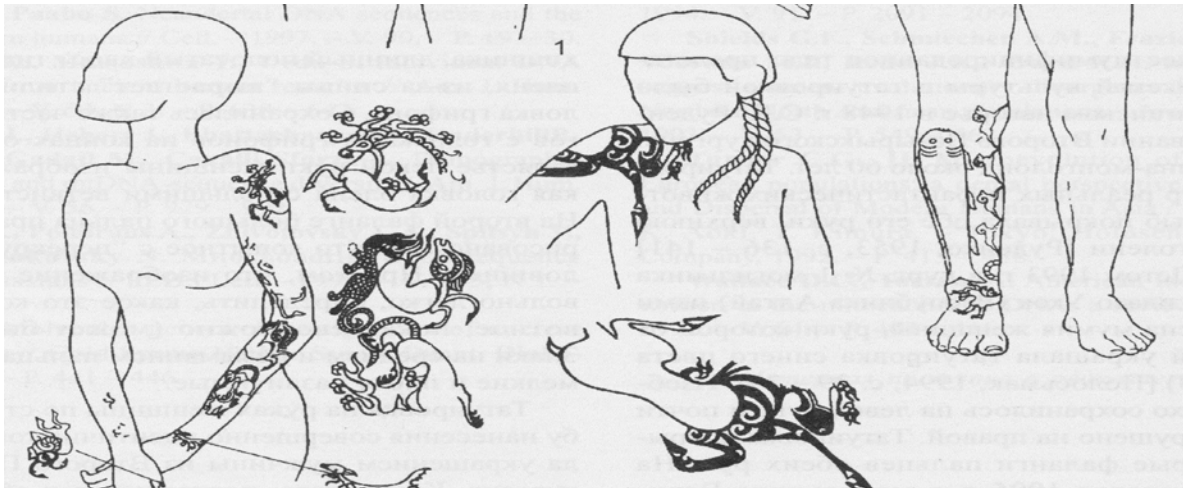

Рис.6. Татуювання на тілах пазирикських мумій з кургану могильника Ак-Алах та тату Принцеси Укока

В Альпах був виявлений артефакт Бронзового Віку - "Озі"чи Отці (Oetzi), крижану мумію епохи халколіту, що пролежала в льодовикової могилі більше 5 000 років, на тілі якої чітко виднілися сліди татуювань. На внутрішній стороні лівого коліна та на руці був витатуюваний хрест, на спині - шість прямих ліній, а на щиколотках, ногах і зап'ястях - паралельні лінії. При скануванні мумій вчені виявили захворювання суглобів під цими татуюваннями. Тому вважається, що дані татуювання були призначені для полегшення болю.

Інструменти та пігменти для татуювань були різними. Був проведений аналіз 15 обсидіанових шматків вулканічного скла, які були знайдені на Соломонових островах. Кожен фрагмент мав невелику закруглену піку на кінчику. На артефактах були знайдені сліди крові, охри і вугілля. Це були древні інструменти для татуювань в Океанії. Були ще такі інструменти, які дещо нагадували невелику гребінку. у них було від шести до шістдесяти зубів, зроблені вони з кісток крил диких качок. Після змочування в суміші сажі і води, майстер тату починав проколувати шкіру, б'ючи по «гребінці» паличкою із зеленої гілки кокоса. Коли шкіра починала кровоточити, татуювальник періодично змивав кров

холодною водою, і оскільки це дуже болісний процес, невелика його частина робиться відразу, а друга частина після відпочинку в три або чотири доби, після чого продовжувався процес татуювання. Ця операція могла тривати до двох місяців. Пігменти використовувались різні: сажа, вугілля, охра, природні сушені та ростерті рослини, земля, сеча та кров. На схемі показано використання первісною людиною пігментів та інструментів для тату (Рис. 7).

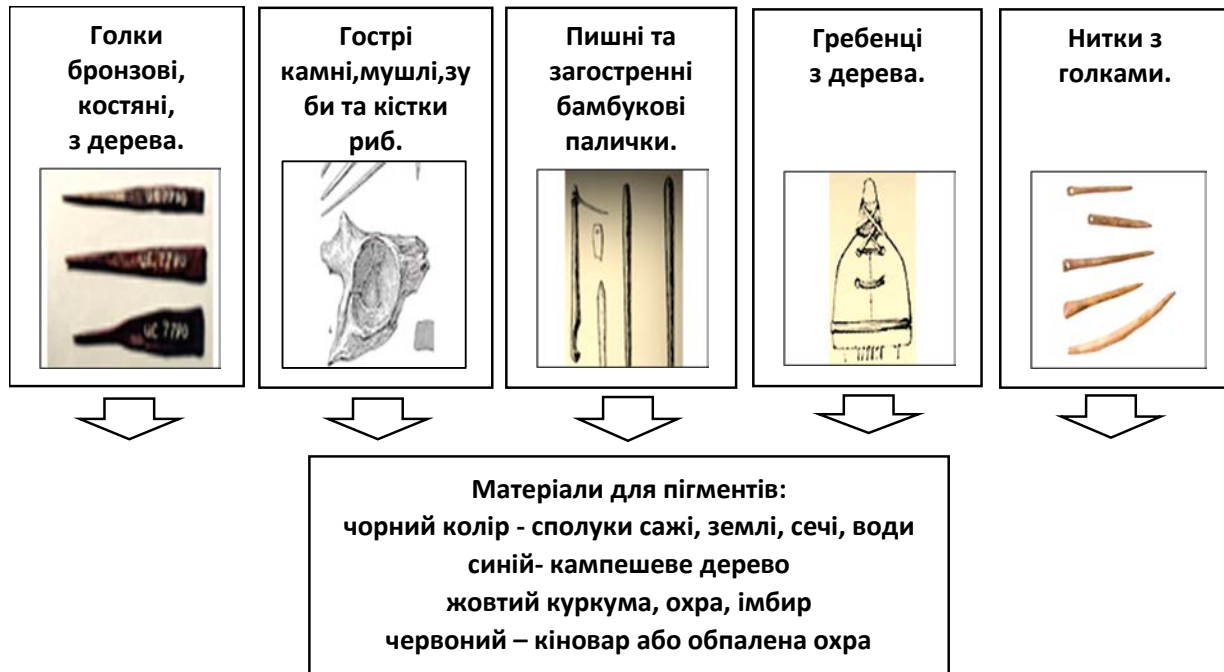

Рис.7. Матеріали, пігменти та інструменти для нанесення татуювань в давнину

Пазирикські майстри тату були професіоналами - художниками високого класу. Користуючись найпростішими засобами - однієї голкою, вони досягли вершин у своїй майстерності. Для татуювання був потрібний талант, в роботі майстра не могло бути виправлень і неточностей. Майстри тату відносилися до категорії осіб, наділених особливим даром і особливими знаннями, вони високо цінувалися та були служителями культу: шаманами і жрецьями. Приналежність людини до вищих верств пазирикського суспільства була можливою лише при наявності татуювання. Лише на одне тату мали право рядові воїни-пазирикці та звичайні жінки, як ознаку приналежності до клану, племені чи роду.

Є також дані, що в скіфських племенах в обіході були татуювання досить естетичні, з точки зору художнього смаку. Так С. І. Руденко в своїй праці «Культура населення гірського Алтаю в скіфський час» пише: «Плем'я це (скіфи) розфарбовувало все тіло блакитним візерунком ... даки і сармати розписували собі тіло ... татуювання могло бути виконане або прошиванням шкіри, або нанесенням уколів з введенням глибоко під шкіру чорного барвника, цілком ймовірно сажі. Прийом наколювання більш імовірний, ніж прошивання, хоча алтайці в цей час мали найтонші голки і нитки, за допомогою яких могли користуватися і останнім прийомом. Значна глибина проникнення барвника в тіло дозволяє думати, що татуювання було виконано не прошиванням шкіри, а шляхом наколів. [3]

Згідно спогадів Геродота татуюванням користувалися греки для конспіративного листування. Так на голові раба витатуювали послання, потім волосся відросло і гонець

безперешкодно пройшов повз варту ворога, таким чином донісши важливу звістку до своїх соплеменників.

Татуювання у древніх народів Греції повинно було служити для позначення благородного походження та було ознакою відваги та шляхетності. Фракійські воїни татуювали своїх дружин. Ковалів фракійців називали циклопами (Cyclops означає "круглоглазий"), звалися вони так тому, що на лобі у них було татуювання у вигляді концентричних кіл на честь сонця-джерела вогню в їх печах. Ідентифікаційна функція тату в приналежності до ремесла була дуже розвинена у ті часи.

Інструменти для татуювання в ті далекі часи були примітивні: дерев'яні голки, кістки риб, зуби піраній, заточені або загострені камені. Основними пігментами були мінеральні сполуки, що добуваються з природних ресурсів: охра, сажа, кам'яне вугілля, кіновар, деякі суміші зазначених компонентів з сечею або слиною. Можна визначити, що татуювання знайшло себе в історичному розвитку, в основному у світлошкірих народів світу, тому що на темній шкірі представника негроїдної раси тату не так чітко видно на відміну від об'ємного рубця або шраму. Стародавні слов'яни, наші предки, для нанесення татуювань користувалися глиняними штампами або печатками - пінтадерами. Ці своєрідні преси з елементами орнаменту дозволяли покрити все тіло суцільним ромбо-меандровим килимовим візерунком, вкрай необхідним у магічних ритуалах древнього культу родючості та плодovitості. В ході історії, з поширенням християнства, звичай татуювання став безжально викорінюватися, перш за все як складова частина язичних обрядів.

Проводиться паралель, що сучасні дикі народи, в історичному сенсі, є прямими спадкоємцями колись існуючих доісторичних народів, творчість яких дає нам можливість зрозуміти багато сторінок первинної художньої діяльності.

Татуювання несло в собі різні функціональні навантаження: орнаменти і малюнки повторювалися і це було своєрідним текстовим повідомленням для майбутніх поколінь. Функції тату були різноплановими в своїй значимості, що представлено на схемі (Рис. 8).

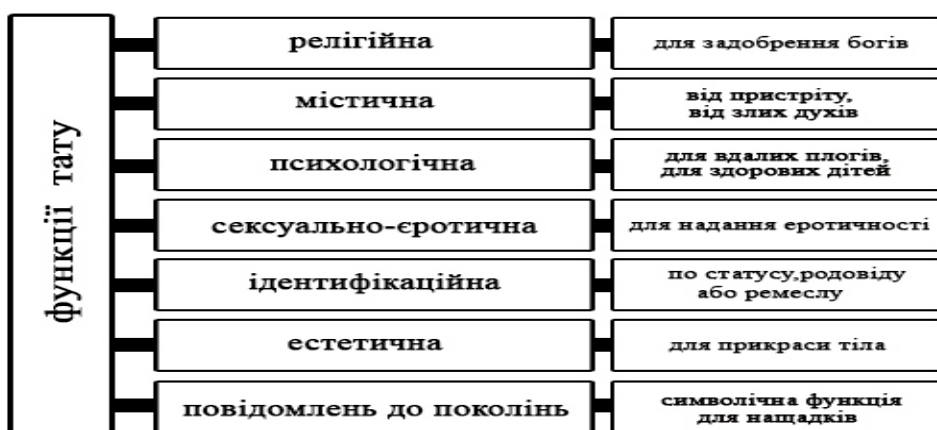

Рис. 8. Функції та завдання тату в первісному устрої

Висновок. Татуювання первісних і сучасних примітивних народів є прикладом тяжіння до прекрасного, художнього і культурного початку. Цим можна обґрунтувати тяжіння сучасних цивілізованих особистостей до древніх звичаїв, обрядів, інтересу до мистецтва прикрашати своє тіло, у тому числі за допомогою татуювання. Ймовірно

татуювання як відгомін первісного минулого, як психологічний ген, невтомно виривається назовні, незалежно від впливу процесів цивілізації та прогресу людства, невинно удосконалюється даючи все більше і більше розмаху для творчої особистості. Татуювання досягло такої досконалості у виготовленні, застосуванні, тривалості збереження, соціальної, культурної та мистецької цінності, що по праву може бути віднесено до одного найбільш стародавніх видів мистецтва. Значення проведених досліджень важливо для розуміння факторів, де татуювання визначається соціальними умовами в кожному конкретному випадку. Проведені наукові дослідження визначають культурологічний вплив феномену тату на мистецтво в цілому зі своїми характерологічними рисами та психологічними проявами особистості.

Література

1. Барановський В.А. Мистецтво татуювання. Изд: Слов'янський будинок книги. 2002. 320 с.
2. Полосьмак Н. В. Поховання знатної Пазирикського жінки - 1996. 167с
3. Руденко С.І. Культура населення Гірського Алтаю в скіфський час // М.-Л. : 1953. 402 с.

References

1. Baranovsky V.A. (2002) *Mystetstvo tatyuyannya* [The art of tattoos]. Izd: Slavic House of Books. p. 320. [In Russian]
2. Polosmak N.V. (1996) *Pokhovannya znatnoyi Pazyryks'koho zhinky* [Burial of the noble Pazyryk woman] 1996. p. 167. [In Russian]
3. Rudenko S.I. (1953) [Culture of the Altai population in Scythian time]. p. 40. [In Russian]

КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОСОБЕННОСТЕЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ИСКУССТВА ТАТУИРОВКИ В ПЕРВОБЫТНОМ ОБЩЕСТВЕ. КРОТЕВИЧ А.В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Выявление факторов и особенностей в развитии, трансформации искусства татуировки, которые влияют на формирование субъективной и общественного мнения, на эстетическое развитие различных социальных групп в первобытном обществе на протяжении возникновения и развития тату.

Методика. Используются такие методы как: сравнительный метод, типологический метод, системный метод, метод анализа. В процессе написания статьи использованы компьютерной программы Adobe Photoshop, CorelDRAW, Microsoft Excel.

Результаты. В ходе исследования было выявлено хронологию развития татуировки, разработаны схемы и определенные способы, инструменты и функции присущие в древнем мире.

Научная новизна. Упорядочены и систематизированы функции татуировки в первобытном обществе. Определена социальная значимость татуировок.

Практическая значимость. Представленных результатов исследования заключается в возможности использования таковых при построении современных эстетических эскизов татуировок.

Ключевые слова: тату, татуировки, идентификации, эффект тату, функции тату, культурологическая и социальная значимость татуировки.

**CULTUROLOGICAL ASPECTS OF DETERMINATION OF PECULIARITIES OF
TRANSFORMATION OF THE ART OF TATTUATION IN FAMILY SOCIETY.**

KROTEVYCH A.V.

Kyiv National University of Technology and Design

Goal. *Identification of factors and features in the development, transformation of the art of tattooing, which affect the formation of subjective and public opinion, the aesthetic development of various social groups in primitive society throughout the emergence and development of tattoos.*

Methodology. *The following methods are used: comparative method, typological method, system method, method of analysis. In the process of writing the article we used the computer program Adobe Photoshop, CorelDRAW, Microsoft Excel.*

Results. *During the study, the chronology of tattoo development was revealed, schemes and certain methods, tools and functions inherent in the ancient world were developed.*

Scientific novelty. *The functions of tattooing in a primitive society are organized and systematized. The social importance of tattoos has been determined.*

Practical significance. *The presented research results consist in the possibility of using those in the construction of modern aesthetic sketches of tattoos.*

Keywords: *tattoo, tattoos, identification, tattoo effect, tattoo functions, cultural and social significance of tattooing.*